# Η ΗΜΕΡΑ

ΠΡΩΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΕΤΟΣ 6ον ★ ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1957 ★ ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 1604


ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗΝ ΕΟΡΤΗΝ

## Φῶς ἀνέτειλεν...

### ΠΟΙΑΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΗΛΛΑΞΕΝ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ

Τὸ σκότος, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ, ἦτο μέγα. Ὁ μέγιστος τῶν προφητῶν Ἰωάννης, ὅστις ἦλθε νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν ὁδὸν Κυρίου, ἐκαυτηρίαζε τὴν κακίαν καὶ ὕψωνε ἰσχυρὰν φωνὴν καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος Ἡρώδου, ὅστις συνέζη μὲ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του Φιλίππου, τὴν ἀκόλαστη Ἡρωδιάδα. Μαίνεται καὶ ταράσσεται ἡ ἀκόλαστος ψυχή. Μισεῖ τὸν Ἰωάννην καὶ ζητεῖ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἁγίου Προφήτου. Τὸν ρίπτει εἰς τὴν φυλακήν. Αὐτὸς ὅμως δὲν παύει νὰ διαλαλῇ «Οὐκ ἐξεστί σοι...»

Ἀπὸ τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν διὰ νὰ δείξῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Θὰ κηρύξῃ τὸ νέον ἱλαρὸν καὶ ζωογόνον φῶς τῆς ἀληθείας, τὸ ὁποῖον ἐστερεῖτο ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου. Πόσοι χριστιανοὶ ζητοῦμεν σήμερον τὸ φῶς! Καὶ πόσοι χριστιανοὶ δὲν βλέπουν τὸ φῶς ποὺ ἀνέτειλεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ζοῦν εἰς σκιὰν θανάτου. Ὁ Θεόπνευστος Προφήτης ἐνομοθέτησε: ΦΩΣ ΑΝΕΤΕΙΛΕΝ.

***

Τρεῖς ἦσαν αἱ πλέον προηγμέναι χῶραι, αἱ ὁποῖαι ἐκράτουν τὰ ἡνία τοῦ προχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ Ρώμη μὲ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα καὶ τοὺς αὐστηροὺς νόμους. ἡ Ἑλλὰς μὲ τὸ λαμπρὸν ἱστορικὸν παρελθὸν καὶ τὸν φιλοσοφικὸν πλοῦτον καὶ ἡ Παλαιστίνη μὲ τὴν μονοθεΐαν καὶ τοὺς μεγάλους προφήτας, Ἀλλὰ καὶ αἱ τρεῖς ἦσαν βυθισμέναι εἰς τὸ βαθὺ θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν σκότος. Τὰ βρέφη ἐρρίπτοντο εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἀπέθνησκον καὶ ἐγίνοντο βορὰ ἀγρίων λύκων. Ἡ λατρεία τῶν αὐτοκρατόρων κατέστρεψε τὴν Ἀρετὴν καὶ ἐθυσιάζοντο ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν τάφων των. Καὶ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν χάριν τοῦ Ποσειδῶνος. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, οἱ Σπαρτιᾶται, φοβούμενοι τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ εὐδοκιμήσαντας εἵλωτας, ἐξηφάνισαν δύο χιλιάδας.

Εἰς τὴν Κόρινθον, ὅταν τοὺς ἐπεσκέφθη ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος, ὁ Ναὸς τῆς Ἀφροδίτης συνεκέντρωνε χιλίας ἱεροδούλους. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Παλαιστίνην, τὴν ὁποίαν ἐφώτισε τὸ φῶς τῆς μονοθεΐας καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ Δεκαλόγου, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, «δὲν ὑπῆρχε σχεδὸν ἔγκλημα γνωστόν, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ ἐπινοηθῇ, ὅπερ δὲν διεπράττετο ἐν Ἱεροσολύμοις». Αἱ γυναῖκες ἔθετον τὰ νεογέννητα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀγάλματος Βαὰλ καὶ εὕρισκον ἀποτρόπαιον θάνατον. Θρησκεία καὶ φιλοσοφία καὶ οἰκιακὴ ἀρετὴ κατήντησαν ἀνύπαρκτα.

Οἱ ἄνθρωποι ἔζων μόνον διὰ τὴν ἀκολασίαν. «Οὐκ ἦν ὁ δίκαιος οὐδὲ εἷς. Οὐκ ἦν ὁ συνιών, οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα καὶ ἠχρειώθησαν. Οὐκ ἦν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἦν ἕως ἑνός». (Ψαλ. 13,3). Ἡ ἀνθρωπότης ἦτο ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῆς νυκτὸς καὶ ἀνέμενε τὴν εὐλογημένην ἡμέραν καθ' ἣν θὰ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, τὸ φῶς τὸ ἱλαρόν. Ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἀνέτειλεν ἐπὶ γῆς καὶ διεχύθησαν αἱ φωτειναὶ ἀκτῖνες τῆς ἀληθείας ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην. «Ἐγὼ εἰμὶ τὸ ΦΩΣ τοῦ Κόσμου» (Ἰωάν. Η, 12). Ἀπεκάλυψε τὴν καθαρότητα ἐν ὅλῃ τῇ ἐναργείᾳ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους παντὸς Ἔθνους. Τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ εἶναι πάντοτε ἰσχυρόν, ἡ φωτιστικὴ δύναμις καὶ ζωὴ διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ τῶν παντοίων μεταβολῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

***

ΦΩΣ ΑΝΕΤΕΙΛΕΝ. Παρῆλθον χρόνοι καὶ καιροὶ ἀπὸ τότε. Ἀνέτειλε τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἀλλὰ καὶ σήμερον ἡ ἀλήθεια εἶναι μεμιγμένη μετὰ τοῦ ψεύδους καὶ τὸ φῶς τὸ ἀνθρώπινον δὲν δύναται νὰ φωτίσῃ τὰς ψυχάς μας. Οἱ ἄνθρωποι περιέπεσαν εἰς τὴν ἀθεΐαν καὶ τὸν ὑλισμὸν καὶ τὸ φῶς ἐγένετο σκότος. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐφωτίσθησαν καὶ ἐζωογονήθησαν. Ἐγένοντο ἰσχυροί, ἐγίνοντο νέοι ἄνθρωποι καὶ ἐπέλαμψεν ἡ ἠθικὴ ζωὴ ὥστε δικαίως ἐλκύει τὸν θαυμασμὸν καὶ τῶν ἐχθρῶν ἀκόμη. Σήμερον ἀνέτειλε τὸ φῶς. Ἂν οἱ λαοὶ κατανοήσουν τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, ἂν ἔβλεπον ὅτι ἡ σύγκρουσις τῶν δύο κόσμων εἶναι μεγάλη, ἂν κατανοήσουν ὅτι ἡ ἔκβασις τῆς μάχης, εἴτε ἰδεῶν, εἴτε τῶν δυνάμεων, θὰ φέρῃ μοιραίως πρὸς τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον δρόμον τοὺς πάντας, θὰ ἐρχώμεθα πρὸς τὸ νέον φῶς, τὸ φῶς τῆς εἰρήνης. Τότε θὰ περιεμαζεύαμε τὰ ἐρείπια καὶ θὰ ἐθεραπεύαμε τὰς ἀνοικτὰς πληγὰς ποὺ ἔφεραν οἱ νέοι καιροί. Ἀλλὰ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς δὲν ἀνατέλλει τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης. Οἱ Ἡρῴδαι δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τὸν κόσμον. Ἐν τούτοις δὲν παύει νὰ διαλαλῆται ἡ φωνὴ τοῦ Ἰωάννου· «Οὐκ ἔξεστί σοι...» Εἶναι τὸ μέγα δίδαγμα τὸ δίδαγμα τοῦ Σταυροῦ, πρὸς τοὺς τεθλιμμένους ὅλων τῶν αἰώνων. Ὁ Γολγοθᾶς εἶναι δοκιμασία προσωρινὴ διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ πλήρης θρίαμβος καὶ ἡ δόξα τῆς θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος. Αὐτὸς ὁ αἰώνιος νόμος, τῆς διαδοχῆς σκότους καὶ φωτός, θλίψεως καὶ χαρᾶς, διέπει πάντοτε τὰ ἀνθρώπινα.

Ω.

## ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΝΑ

### Οἱ κουραμπιέδες τῆς κυρα-Μαρίας

ΜΙΗ Δημητσάνα ἦτανε ξακουστὸ τὸ ἀρχοντικὸ τῆς κυρὰ Μαρίας, ἡ ὁποία, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἔφτιανε ὀνομαστοὺς κουραμπιέδες, στὶς ἐπίσημες ἡμέρες Χριστούγεννα, Ἅγιου Βασιλείου καὶ Θεοφανείων, ποὺ μοσχοβολοῦσαν ἀπὸ τὸ πεντακάθαρο καὶ ἀγνὸ βούτυρο. Εὐτυχισμένοι χρόνοι!...

Βρισκόμαστε εἰς τὸ σωτήριον ἔτος 1903. Τὸ χιόνι εἶχε καλύψει ὅλην τὴν ἔκταση τῆς ἱστορικῆς, ἄλλως τε, Δημητσάνας, γνωστῆς ὡς πνευματικοῦ κέντρου ἀπὸ τὸν Μεσαίωνα, τὰ Μοναστήρια, τὴ βιβλιοθήκη της ἐξ ἀρχαίων χειρογράφων καθὼς γιὰ τοὺς μπαρουτόμυλούς της, οἱ ὁποῖοι ἐπαιξαν μεγάλο ρόλο στὰ 1821, διότι ἀπ' αὐτοὺς ἐφωδιάζοντο νύχτα—μέρα οἱ ἀγωνισταί του κι' ὡς λένε οἱ καλοθεληταὶ «Μπαρουτὶ Δημητσανίτικο καὶ νᾶναι καὶ φτηνό, ποὺ νὰ πυροβολῆς τὸν ἀδελφό σου καὶ πάλι νάστε ἀδέρφια».

Τὸ χιόνι, λοιπόν, εἶχε καλύψει ὅλο τὸ γραφικὸ χωριό, ἀφίνοντας κάπου—κάπου, ἀραιά, μικρὲς λακοῦβες μὲ νερό, ὀνομαζόμενας ἐκεῖ ὁρολάπια. Οἱ νεαροὶ βλαστοὶ τῶν οἰκογενειῶν 10—12 χρόνων παιδιά, μὲ τὴ λίγη χειμωνιάτικη λιακάδα—παραμονὴ Φώτων—εἶχαν σκορπισθεῖ στὸ χιόνι παίζοντας μ' αὐτό.

Στὸ σπίτι τῆς κυρὰ Μαρίας, ὕστερα ἀπὸ πολλὴ φασαρία ἑτοιμάστηκαν οἱ ὡραῖοι καὶ μοσχοβολᾶτοι κουραμπιέδες καὶ ἡ ψυχοκόρη Γεωργία, μιὰ ὁλόδροση καὶ γιομάτη κοπέλλα τοὺς πῆγε στὸ φοῦρνο, ποὺ ἦτανε καμμιὰ ἑβδομηνταπενταριὰ μέτρα μακρυὰ ἀπὸ τὸ σπίτι. Τὰ παιδιὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ ὁ Ν. Διγ...: δικηγόρος καὶ πολιτευτὴς ἤδη στὴν πόλι μας, ὁ Λάμπ. Στασιν... καὶ ἄλλοι, ὅπως ἦταν ἑπόμενο εἶδαν τὴ Γεωργία, ποὺ ἐπῆγε στὸ φοῦρνο, ὅπου τὸ κορίτσι εκάθησε κ' ἐπερίμενε νὰ ξαναπάρῃ ψημένους τοὺς κουραμπιέδες καὶ νὰ τοὺς πάῃ ζεστοὺς—ζεστοὺς στὸ σπίτι γιὰ νὰ τελειοποιηθοῦν μὲ το πασπάλισμα τῆς ζάχαρης.

Ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ κάμποση ὥρα ἐθεάθη ἡ Γεωργία νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὸ φοῦρνο μὲ τὸ ταψὶ στὸ κεφάλι, ὁδεύοντας πρὸς τὸ σπίτι.

Οἱ μικροὶ ἥρωες, τοὺς ὁποίους ἀνεφέραμε παραπάνω, συνέλαβαν τότε τὴν ἰδέα νὰ πειράξουν τὴ Γεωργία πετῶντας της βώλους χιονιοῦ, ἀλλά... ἀτυχῶς—ἐπιτυχῶς—ἕνας μεγάλος βῶλος χιονιοῦ ἔπεσε σὲ λίγο ἐπάνω στὸ ταψὶ τὸ βρῆκε στὴν ἄκρη καὶ πρὶν προφτάσῃ τὸ κορίτσι νὰ τὸ συγκρατήσῃ, ἐκεῖνο ἀναποδογύρισε καὶ οἱ περίφημοι κουραμπιέδες βρέθηκαν χυμένοι πλέον στὸ χιόνι, εὐτυχῶς ὅμως χωρὶς νὰ πέσουν στὸ ὁρολάπι, γιατὶ τότε θὰ εἶχαν ἄδοξο τέλος.

Ἡ ψυχοκόρη τάχασε πρὸς στιγμήν. Ὕστερα ἔβαλε τὰ χέρια στὴ μέση προκλητικὰ καὶ σφίγγοντας τὶς γροθιές της, ἐσκέφθηκε πρὸς στιγμὴν νὰ ὁρμήσῃ κατ' ἐπάνω τους, ἀλλὰ εἶδε ὅτι οἱ ἥρωες ἦσαν παιδιὰ συγγενῶν τῆς κυρὰ Μαρίας καὶ ἀρκέσθηκε μονάχα νὰ τοὺς φωνάξῃ «Σταθῆτε νὰ σᾶς δείξω ἐγώ, μωρὲ παληόπαιδα!.. Ἀλλὰ ἐκεῖνα, φοβηθέντα τόσο τὴ χεροδύναμη Γεωργία, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ ζημιά, ποὺ ἔκαμαν, ἔσπευδαν νὰ ἐξαφανισθοῦν. Καὶ τότε ἡ Μαρία, ἔσκυψε καὶ ἄρχισε νὰ μαζεύῃ τοὺς κουραμπιέδες, μουρμουρίζοντας «εὐτυχῶς, ποὺ δὲν ἔπεσαν στὸ ὁρολάπι, εὐτυχῶς». Τοιουτοτρόπως ἐμάζεψε ὅσους μπορεῖ νὰ ἐκείνους δηλαδὴ ποὺ δὲν εἶχαν σπάσει καὶ ἐτράβηξε γιὰ τὸ σπίτι, καταστενοχωρημένη χωρὶς ἄλλο ἐπεισόδιο. Μ', καὶ ἡ κυρὰ Μαρία σὰν εἶδε νὰ μπαίνῃ κλαιμένο τὸ κορίτσι καὶ ἔμαθε τί ἔγινε, πῆγε νὰ πάθῃ συγκοπή. Νὰ πᾶνε χαμένα τόσες φροντίδες καὶ τόσοι κόποι! Γιατί, εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν τὴν ἔνοιαζε γιὰ τὰ ἔξοδα. Μὰ τί νὰ κάνῃ! Τὸ μοιραῖο ἦταν μοιραῖο καὶ τὸ μόνο ποὺ ἐξεστόμισε, γιατὶ ἦταν πολὺ καλὴ γυναῖκα, ἦταν:

—«Ἄς μῶρθουνε αὔριο γιὰ κουραμπιὲ καὶ τὰ λέμε!»

Ἀλλά, οἱ περισσότεροι κουραμπιέδες εἶχαν τριφθεῖ, καὶ τότε μ' ἀναστεναγμὸ εἶπε στὴν κοπέλλα της.

—Ἔλα, παιδί μου Γεωργία. Ἔλα νὰ φτιάσουμε ἄλλους, τί νὰ κάμουμε; Ἂς πάῃ στὸ καλὸ κι' αὐτὸς ὁ χρόνος κι' ἂς εἶναι τὸ κακὸ αὐτὸ μονάχα, ποὺ συνεπέρνει μαζί του γιὰ μᾶς.

Ἐν τούτοις τὰ παιδιὰ ἐπῆγαν τὴν ἑπομένη μὲ χτυποκάρδι καὶ τῆς εὐχήθηκαν τὰ χρόνια πολλά, ἡ δὲ κυρὰ—Μαρία τὰ καλοδέχθηκε μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χείλη καὶ τὰ ἐτιμώρησε μόνο μ' ἕνα της γλυκὸ φιλί, καὶ μόνον ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους ἐδέχθηκαν ἀνακατεμμένα μὲ γέλια, τὰ ἐξ ἀράξης γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ χιονοβωλοκτυπήματος ἐπάνω στὸ ταψί. Ἔτσι, ἐκείνη τὴ γιορτὴ τῶν Θεοφανείων ὁλοφτιάσθηκαν οἱ κουραμπιέδες πρὸς χαρὰν τῶν φίλων καὶ συγγενῶν ποὺ ἔτρεχαν πρῶτοι, πρῶτοι νὰ τοὺς γευσοῦν, ἐνῷ ἡ καλὴ κυρὰ Μαρία ἔλεγε «Παιδιά... Τί νὰ τοὺς κάμῃς!»

Ἔτσι ἐπέρασαν καὶ τὰ Θεοφάνεια χαρούμενα.

ΚΩΝΣΤ. Α. ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

## ΟΙ ΚΑΛΛΙΚΑΝΤΖΑΡΟΙ

### Ὅλο τὸν χρόνο πελεκοῦνε τὸ... δένδρο ποὺ βαστάει τὴν γῆν!

ΤΙ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μὲ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τῶν Φώτων εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένη ἡ παράδοσις περὶ καλλικαντζάρων, ποὺ περιφέρονται εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ δωδεκαημέρου, ἀπὸ τῶν Χριστουγέννων, δηλαδὴ μέχρι τῶν Φώτων, ὁπότε ἀποδιώκονται ἀπὸ τὴν ἀγιαστοῦραν τῶν παπάδων. Τὰ «δαιμονικὰ» αὐτὰ τῶν λαϊκῶν προλήψεων φέρουν διαφορετικὸν κατὰ τόπους ὄνομα. Εἰς τὴν Λεβάδειαν, ἐπὶ παραδείγματι, λέγονται Σκαλλικαντζέρια, εἰς τὴν Κυνουρίαν Λυκοκάντζαροι καὶ Καλλικάντζαροι, εἰς τὴν Πορταριὰν Πηλίου, Καλλικάντσαροι, εἰς τὴν Μῆλον Σκαλλικάντζαροι, εἰς τὴν Νάξον, τὴν Σκίαθον καὶ τὴν Ζάκυνθον, Πλανηταροῦδια—ὁ ἑνικός Πλανηταροῦδιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κύπρον—Μαντρακοῦκοι καὶ Βεβελοῦδια, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Καλπαγγὰρ εἰς τὴν Τῆνον, Καρκάντζολοι εἰς τὴν Κρήτην, Κάηδες εἰς τὴν Σύμνη, Τριπόταμα εἰς τὴν Χίον, Καρακατσάληδες καὶ Παγανοὶ εἰς τὴν Καρδίτσαν, Καλλισοῦδηδες εἰς τὴν Σάμον. Τέλος, Καλκάνια, Καρκανζόνια, Σκαντζάρια καὶ ἀναλόγως εἰς τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς περιοχάς. Ἀπὸ τὸ Καρκατζόνια φαίνεται νὰ προῆλθεν καὶ ἡ ὀνομασία τους εἰς τὴν τουρκικήν, Καρὰ—κόντζ—ὄλ, ὡς καὶ Κερεκοντζοὺλ.

***

ΠΡΕΠΕΙ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ ἴδια φανταστικὰ ὄντα ὑποδηλώνουν καὶ αἱ ὀνομασίαι παγανά, παρωρίτης, χουσαφαντάδες, καλιοντζῆς, κωλοβελόνης, τσιλικρωτό, κακανθρώπισμα, λυκοκάντζαροι, σιφώτης κ.λ.π. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην, αἱ δοξασίαι περὶ καλλικαντζάρων στηρίζονται εἰς ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ἔθιμα καὶ ὑπολείμματα παναρχαίων ἐπίσης δεισιδαιμονιῶν. Ἀπὸ τὰς δοξασίας περὶ καλλικαντζάρων πολλαὶ ἔχουν κοινὴν τὴν μορφὴν εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς περιοχάς. Ἄλλαι ποικίλλουν κατὰ τόπους. Γενικὴ πάντως εἶναι ἡ πρόληψις ὅτι τὰ παιδιὰ ποὺ θὰ γεννηθοῦν τὴν ἑβδομάδα τῶν Χριστουγέννων γίνονται Καλλικάντζαροι καὶ κατὰ τὸ δωδεκαήμερον τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ Χριστουγέννων καὶ Φώτων, βγαίνουν τὴν νύκτα εἰς τοὺς δρόμους καὶ τρέχουν ὡς νὰ τὰ κυνηγοῦν. Παντοῦ ἐπίσης φαντάζονται τὸν Καλλικάντζαρον ἄγριον, φοβερὸν τὴν ὄψιν, μὲ μακρυὰ μαλλιὰ καὶ μακρυὰ ἐπίσης νύχια, μὲ τὰ ὁποῖα ξεσχίζει τὰ πρόσωπα τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὴν Χίον πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑφίστατο τὸ ἑξῆς φοβερὸν ἔθιμον. Διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὸ παιδὶ ποὺ ἐγεννήθη κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων νὰ γίνῃ Καλλικάντζαρος ἄναβαν μεγάλην φωτιὰν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπὸ αὐτὴν μεγάλην λαμπάδα. Μὲ τὴν λαμπάδα ἔκαιον ὀλίγον τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τοῦ βρέφους.

«Νὰ καψαλιστοῦν, ἔλεγαν, καὶ νὰ καοῦν λίγο τὰ νύχια του, γιατὶ χωρὶς νύχια δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ Καλλικάντζαρος». Εἰς τὴν Λεβάδειαν ἐξ ἄλλου, κρατεῖ ἡ δοξασία ὅτι οἱ Σκαλλικάντζαροι εἶναι ἄλλοι κουτσοί, ἄλλοι στραβοί, ἄλλοι μονόματοι, μονοπόδαροι, στραβοπόδαροι, στραβοπρόσωποι, στραβομούρηδες, στραβοχέρηδες, ξεπλατισμένοι καὶ ἐν ὀλίγοις «ὅλα τὰ κουσούρια καὶ ὅλα τὰ σακατηλήκια τὰ βρίσκεις ἐπάνω τους».

***

ΕΙΣ τὴν Θεσσαλίαν φαντάζονται τοὺς Καλλικαντζάρους μὲ νταούλια εἰς τὰ χέρια, φωτιὲς εἰς τὸ στόμα καὶ μεταμορφωμένους εἰς γίδια, ἄλλους εἰς δεσπότάδες καὶ ἄλλους κατ' ἄλλον τρόπον. Εἰς τὴν Κύπρον τὴν τελευταίαν ἡμέραν ποὺ θὰ φύγουν οἱ Πλανητάροι, δηλαδὴ οἱ Καλλικάντζαροι, κάμουν τηγανῖτες ποὺ κρεμοῦν μαζὶ μὲ λουκάνικα εἰς τὴν καπνοδόχον, ἐνῷ δὲν παύουν νὰ ψάλλουν:

Τιτσίν, τιτσῖν λουκάνικον
κομμάτιν ξεροτήγανον,
νὰ φᾶν οἱ Καλλικάντζαροι
νὰ πᾶσιν εἰς τὸν τόπον τους.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πιστεύεται ὅτι ὁ τελευταῖος ἀπὸ τὸ συνέδριον τῶν διαβόλων εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Καλλικαντζάρων καὶ λέγεται Μανδρακοῦκος, εἶναι δὲ κοντόχονδρος, τραγοπόδαρος, φαλακρὸς καὶ ἀσχημομούρης. Οἱ Καλλικάντζαροι ἔχουν γυναῖκες ποὺ λέγονται Βερβελοῦδες. Εἰς τὴν Γορτυνίαν τοὺς φαντάζονται κοντοὺς ὡς μικρὰ παιδιά, γυμνούς, χωρὶς γένεια καὶ μουστάκια.

Διὰ τὴν προέλευσιν τῆς λέξεως ἔχουν ἀσχοληθῆ καὶ Ἕλληνες καὶ ξένοι γλωσσολόγοι, ὅλοι δὲ ὑποστηρίζουν χωριστὴν ἐκδοχήν. Κατὰ τὸν Κοραῆν ἡ λέξις παράγεται ἀπὸ τὸ Καλὸς—Κάνθαρος.

Εἰς τί καταγίνονται οἱ καλλικάντζαροι κατὰ τὴν παρουσίαν των στὴν γῆν; Σὲ ζημιὲς καὶ καταστροφές. Στὸ σημεῖο τουτο συμφωνοῦν ὅλες οἱ παραδόσεις.

Οἱ Κυνουριεῖς ἔχουν αὐτὴν τὴν παράδοσιν:

«Οἱ Λυκοκαντζαραῖοι οὖλο τὸ χρόνο πελεκᾶν μὲ τὰ τσεκούρια νὰ κόψουν τὸ δέντρο ποὺ βαστάει τὴ γῆς. Ὅταν ὅμως πλησιάζουν νὰ κόψουν τὸ δέντρο ἔρχονται τὰ Χριστούγεννα καὶ τότε πρέπει νὰ φύγουν γιὰ νἄρθουν στὴ γῆς. Στὴν Βάφτισι ὅμως τοῦ Χριστοῦ ποὺ γυρίζουν πίσω βρίσκουν τὸ δέντρο ἀκέραιο καὶ ἀρχίζουν πάλι τὴν ἴδια δουλειά. Καὶ οὖλο αὐτὴ ἡ δουλειὰ γίνεται».

Στὴν Καλαμάτα κρατεῖ ἔξυπνη καὶ σαρκαστικὴ γιὰ τὸ γῆρας παράδοσις.

«Δυὸ γρηᾶς μιὰ φορά, μεσάνυχτα ἐπῆγαν νὰ πάρουν νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι. Ὅταν ὅμως ἐγύριζον εἶδαν σὲ ἕνα ἁλῶνι καλλικαντζαραίους νὰ χορεύουν. Οἱ καλλικαντζαραῖοι τὶς ἀνάγκασαν νὰ πιαστοῦν κι' αὐτὲς στὸ χορό, Αὐτὲς ὅμως πονηρὲς καθὼς ἦσαν γυμνώθηκαν ὁλότελα καὶ ἄρχισαν νὰ χορεύουν. Τόσο ἐφοβήθηκαν οἱ καλλικάντζαροι ὅταν εἶδαν γυμνὸ τὸ σῶμα τους, ποὺ τὶς ἄφησαν, ἐπῆραν δρόμο, ἔφυγαν καὶ ἀκόμη φεύγουν».

## ΑΥΡΙΟΝ ΕΙΝΑΙ... ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΑΛΛΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ

### ΕΝΑ ΠΑΝΑΡΧΑΙΟΝ ΕΘΙΜΟΝ

Ἡ Καστοριὰ θὰ ἑορτάσῃ αὔριον καὶ μεθαύριον τὰ... Καρναβάλια της! Κατὰ τὰς δύο ἡμέρας τῶν καρναβαλιῶν, χιλιάδες μετεμφιεσμένων περιέρχονται τὰς κεντρικὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, χορεύοντες καὶ τραγουδοῦντες, ἄλλοι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς μουσικάς. Ἐπιστρατεύονται ὅλοι οἱ ὀργανοπαῖκται τῆς περιφερείας, ἔρχονται δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλας πόλεις τοιοῦτοι καὶ δημιουργοῦν ἕνα πανδαιμόνιον ἤχων τὰ χάλκινα, τὰ βιολιά, οἱ ζουράνδες, τὰ ντα ούλια, γκαϊδες, μπουζούκια κλπ. καὶ εἰς κάθε κέντρον, δρόμον, πλατεῖαν καὶ γωνίαν χιλιάδες εἶναι οἱ χορεύοντες, ἐνῷ συγχρόνως προσφέρονται κρασιὰ ἀπὸ βαρέλια ποὺ φορτωμένα ἐπάνω εἰς ζῶα μεταφέρονται καὶ καταφθάνουν εἰς τοὺς τόπους τῶν χορῶν.

Τὰ βράδυα, ὅλος αὐτὸς ὁ διασκεδάζων κόσμος κλείεται εἰς τὰ καφενεῖα καὶ δημιουργεῖται ἕνας πανζουρλισμὸς γλεντιοῦ καὶ κεφιοῦ.

Πρόκειται περὶ τοπικοῦ ἐθίμου καταγομένου ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα Διονύσια (τὰ Μικρά), τὰ ὁποῖα ἐτελοῦντο ἀπὸ 8—11 Ποσειδῶνος, ἤτοι 19—22 Δεκεμβρίου καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἐδίδετο πλήρης ἐλευθερία καὶ ἐπεκράτει εἰς τοὺς δούλους καὶ ἡ μεταμφίεσις, ἡ οἰνοποσία, ἡ ἄσεμνος χειρονομία. Τὸ ἔθιμον διετηρήθη καὶ κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχήν.

Ὅταν ἐτελείωναν ὅλαι αἱ ἐργασίαι τῆς ἐγγείου παραγωγῆς, ἡ συγκομιδή, τὸ πάτημα τῶν σταφυλῶν, ἡ ἀπόσταξις τοῦ οἰνοπνεύματος, αἱ διάφοροι παρασκευαὶ τοῦ μούστου κλπ., ἐδίδετο ἐλευθερία καὶ ἐπετρέπετο εἰς τοὺς δούλους νὰ ἑορτάσουν, αὐτοὶ δὲ ἐνδυόμενοι ὡς ἐπαῖται καὶ κουρελῆδες καὶ μεθυσμένοι περιήρχοντο τὰς οἰκίας τῶν πλουσίων καὶ ἔψαλλον δουλοπρεπῆ τραγούδια. Ἔκτοτε τὰ τραγούδια τῶν μετημφιεσμένων ἐξυμνοῦν τοὺς αὐθέντας καὶ ἀρχόντισσάς των.

Ὁ καθηγητὴς Στίλπων Κυριακίδης λέγει: «Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν τῶν δωδεκαημέρων, εἶναι κυρίως ἡ ἐμφάνισις τῶν καλλικαντζάρων καὶ αἱ ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος διαιωνιζόμεναι ἀκόμη μεταμφιέσεις».

Κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν κοτοχήν, ὡρίσθη χρόνος τελέσεως τῶν καρναβαλιῶν τὴν ἀνοιξίν. Ὥστε, ὁ ἑορτασμὸς τῶν Ἀπόκρεω καθ' ὃν χρόνον γίνεται εἶναι Εὐρωπαϊσμός, ἐνῷ τὰ καρναβάλια τῆς Καστοριᾶς εἶναι ἡ γνησία ἑλληνικὴ παράδοσις.

## Μουσεῖον Ἀϊζενχάουερ μὲ πολεμικὰ ἐνδύμια

### Προκαλεῖ μέγα ἐνδιαφέρον τῶν τουριστῶν

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ (Ἰδ. ὑπ.) Ἐκεῖ ποὺ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦταν ἕνας ἀγρὸς ποὺ φύτρωναν ἀραβοσίτια, ὑψώνεται σήμερα ἕνα μοντέρνο κτίριο μπροστὰ στὸ ὁποῖο βλέπει κανεὶς νὰ σταθμεύουν αὐτοκίνητα ποὺ ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς των φαίνεται ὅτι προέρχονται ἀπὸ ὅλες σχεδὸν τὶς πολιτεῖες τῆς μεγάλης ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας. Ἡ ἀντίθεσις τοῦ κτιρίου αὐτοῦ μὲ τὴν παραπλεύρως του εὑρισκομένην ἁπλῆ οἰκία εἶναι τόση μεγάλη, ὅσον καταπληκτικὴ ὑπῆρξεν καὶ ἡ σταδιοδρομία τοῦ παιδιοῦ ποὺ ξεκίνησε ἀπὸ τὴν μικρὰν πόλιν τῆς Ἀμπιλὲν διὰ νὰ γίνῃ Ἀνώτατος Διοικητὴς τῶν Συμμαχικῶν στρατευμάτων κατὰ τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον, πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου Κολούμπια ἀργότερα καὶ σήμερα Πρόεδρος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν.

Τὸ μοντέρνο αὐτὸ κτίριον εἶναι τὸ Μουσεῖον Ἀϊζενχάουερ καὶ ἔχει θεμελιωθῆ ἐκεῖ ποὺ ἄλλοτε οἱ ἀδελφοί του φύτευαν καὶ καλλιεργοῦσαν τὰ λαχανικὰ τῆς οἰκογενείας